

opracował: Adam Klarecki

PROGRAM NAUCZANIA

przedmiotu organy

**w klasach I – IV PSM I stopnia
cykl 4 - letni
pierwszy etap edukacyjny**

*Zespół Szkół Muzycznych im. Czesława Niemena
we Włocławku*

WŁOCŁAWEK 2012

spis treści

1. wstęp	-str. 3
2. cele nauczania	-str. 3
3. materiał nauczania obejmujący:	
a) treści nauczania - zgodne z treściami zawartymi w podstawie programowej	-str. 4
b) formy sprawdzania osiągnięć ucznia	-str. 4
c) osiągnięcia nauczania – opis osiągnięć ucznia na zakończenie etapu edukacyjnego	-str. 5
4. realizacja programu nauczania:	
a) rozkład materiału	-str. 6
b) propozycje literatury muzycznej	-str. 9
c) kryteria oceniania	-str. 15
5. komentarz do realizacji programu	-str. 16

I. WSTĘP:

Program nauczania (I etap edukacyjny) Organy przeznaczony do realizacji w Zespole Szkół Muzycznych im. Czesława Niemena we Włocławku, został stworzony zgodnie z: *Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych*, oraz: *rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkołach artystycznych programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników dla szkół artystycznych*.

Czas trwania lekcji przedmiotu jest następujący:

2 lekcje po 45 minut tygodniowo we wszystkich klasach

II. CELE NAUCZANIA:

1. Rozbudzanie zamiłowania do muzyki.
2. Rozwijanie uzdolnień muzycznych ucznia w sposób dostosowany do jego wieku i predyspozycji.
3. Zapewnienie harmonijnego rozwoju ucznia.
4. Opanowanie podstawowych zasad gry na organach.
6. Rozwijanie techniki instrumentalnej, pamięci odtwórczej.
7. Kształtowanie wyobraźni muzycznej i wrażliwości na środki wyrazu muzycznego a zwłaszcza na prawidłową registrację.
8. Integracja wiedzy teoretycznej z umiejętnościami praktycznymi (korelacja z innymi przedmiotami).
9. Rozwijanie umiejętności gry *a vista*.
10. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy nad utworem oraz samokontroli.
11. Poznanie bogatej literatury organowej, różnych form i stylów.
Rozwijanie naturalnej potrzeby ekspresji twórczej ucznia i kształcenie wyobraźni artystycznej.
12. Kształcenie opanowania estradowego.
13. Zachęcanie do aktywnego uczestnictwa w życiu muzycznym.

III. MATERIAŁ NAUCZANIA:

Obejmuje:

- A. Treści nauczania - zgodne z treściami zawartymi w podstawie programowej
- B. Formy sprawdzania osiągnięć ucznia - niezbędne do realizacji programu nauczania
- C. Osiągnięcia nauczania – opis osiągnięć ucznia na zakończenie etapu edukacyjnego

A. TREŚCI NAUCZANIA:

1. Podstawowa wiedza w zakresie historii instrumentu, budowy instrumentu i jego części, obsługi oraz konserwacji.
2. Podstawy prawidłowego aparatu gry (prawidłowa postawa, ułożenie rąk, właściwy sposób wydobycia dźwięku).
3. Wybrane elementy techniki gry.
4. Podstawy interpretacji utworu zgodnej z zapisem, budową formalną i elementami stylu.
5. Zasady notacji właściwej dla organów oraz techniki czytania a vista łatwych utworów.
6. Przygotowanie do samodzielnej pracy nad łatwym utworem w zakresie poprawnego odczytania tekstu nutowego, ćwiczenia i korygowania błędów.
7. Przygotowanie do praktyki estradowej, z uwzględnieniem podstawowych elementów obycia estradowego, m.in. w zakresie technik opanowania pamięciowego utworu oraz koncentracji i pokonywania tremy.
8. Podstawowe formy muzykowania zespołowego.
9. Literatura muzyczna dla organów, dobrana przez nauczyciela w zależności od możliwości ucznia z uwzględnieniem jego preferencji.
10. Program na zakończenie etapu edukacyjnego.

B. FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ – NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA

1. Formułowanie przez nauczyciela wymogów edukacyjnych, niezbędnych do uzyskania ocen śródrocznych i końcowo rocznych
 - Informowanie ucznia o jego poziomie osiągnięć edukacyjnych (technicznych i muzycznych).
 - Pomoc uczniowi w nauce samodzielnego opanowania utworów.
 - Pomoc uczniowi w planowaniu własnego rozwoju.

- Motywowanie ucznia do dalszej pracy.
 - Dostarczanie informacji rodzicom i nauczycielom przedmiotów ogólnomuzycznych o uzdolnieniach ucznia oraz o ewentualnych trudnościach w uczeniu się.
2. Przeprowadzanie przesłuchań śródrocznych i egzaminów promocyjnych (końcowo rocznych).
 3. Elementy brane pod uwagę przy ocenach:
 - przesłuchania semestralne (półroczne),
 - przesłuchania promocyjne (końcoworoczne),
 - popisy klasowe, szkolne i inne występy,
 - czytanie a'vista,
 - umiejętność samodzielnego przygotowania utworów,
 - aktywność ucznia: frekwencja, stopień przygotowania do lekcji, udział w koncertach szkolnych, pozaszkolnych oraz lekcjach otwartych.

Wszystkie komisyjne przesłuchania (egzaminy) oceniane są w skali od 0 – 25 punktów.

25 pkt – stopień celujący

21 – 24 pkt – stopień bardzo dobry

16 – 20 pkt – stopień dobry

13 – 15 pkt – stopień dostateczny

11 – 12 pkt – stopień dopuszczający (z przedmiotu głównego ocena dopuszczająca jest oceną niepromującą)

do 10 pkt – stopień niedostateczny (j.w.)

C. OSIĄGNIĘCIA NAUCZANIA – OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIA NA ZAKOŃCZENIE ETAPU EDUKACYJNEGO

1. Umiejętność nazywania poszczególnych części i ogólnych zasad działania traktury. Znajomość podstawowych wiadomości z historii instrumentu.
2. Opanowanie prawidłowej postawy, ułożenia prawej i lewej ręki na manuale, prawidłowego ułożenia nóg na pedale, umiejętność prawidłowego wydobywania dźwięku na manuale. Umiejętność koordynacji pracy rąk i nóg.
3. Opanowanie podstaw techniki gry, z uwzględnieniem niezależności rąk i palców na manuale i nóg na pedale, umiejętność gry wielogłosowej na manuale, umiejętność grania różnymi sposobami artykulacji (legato, non legato, staccato, portato).
4. Umiejętność frazowania i operowania podstawowymi sposobami artykulacji. Zgodna z zapisem realizacja metroritmiki, agogiki i dynamiki. Interpretowanie utworu zgodnie z jego budową formalną.

5. Znajomość notacji w kluczu wiolinowym i basowym oraz umiejętność samodzielnego i bezbłędnego odczytania tekstu nutowego. Umiejętność prawidłowego grania a vista łatwych utworów w wolnym tempie.
6. Umiejętność samodzielnego opracowania łatwego utworu pod względem techniczno-wykonawczym. Umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów.
7. Umiejętność koncentrowania się i pokonywania tremy podczas wykonania utworu. Posługiwanie się różnymi formami zapamiętywania. Przyswojenie podstawowych elementów obycia estradowego. Umiejętność dokonywania właściwej samooceny wykonania utworu.
8. Umiejętność muzykowania zespołowego pod kierunkiem nauczyciela.
9. Opanowanie literatury organowej w następującym zakresie: etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej, utwory polifoniczne, utwory muzyki dawnej, formy cykliczne.
10. Poprawne wykonanie utworu polifonicznego, jednej części sonaty, utworu dowolnego.

IV. REALIZACJA PROGRAMU NAUCZANIA:

Realizacja programu nauczania obejmuje następujące zagadnienia:

- A. Rozkład materiału – jest to ogólna koncepcja programu nauczania przedmiotu głównego – organy. Zawiera zestaw wymagań dla poszczególnych klas cyklu czteroletniego. Ponadto zawiera zamierzone efekty programowe do realizacji w trakcie roku szkolnego w poszczególnych klasach. Jest dopasowany do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów, dla których jest przeznaczony.
- B. Propozycje literatury muzycznej – to wskazówki metodyczne dotyczące odpowiedniego doboru trudności materiału nauczania w poszczególnych klasach.
- C. Kryteria oceniania – umożliwiające sprawiedliwą ocenę osiągnięć ucznia.

A. ROZKŁAD MATERIAŁU

W szkole muz. I st. Program nauczania powinien być dopasowany do indywidualnych możliwości ucznia.

Uwieńczeniem 4-letniego cyklu nauczania w szkole I st. jest egzamin, który powinien ukazać ucznia wszechstronnie w zakresie muzykalności i osiągniętych efektów nauczania.

Klasa I PSM I st.

- Podstawowe wiadomości o budowie i działaniu organów.
- Podstawy artykulacji i frazowania.
- Ćwiczenia manualowe – inicjowanie dźwięku, legato, non legato, powtarzanie dźwięku, ćwiczenia na dwu- i trójdźwiękach.
- Zasady aplikatury – podkładanie i nakładanie palców.
- Ćwiczenia pedałowe (jeśli to możliwe, od połowy roku szkolnego) – postawa przy instrumencie, inicjowanie dźwięków, gra obiema częściami stopy.
- Gamy grane na pedale.

Osiągnięcia programowe:

Co najmniej 3 utwory z różnych działów programowych.

Klasa II PSM I st.

- Dalsze doskonalenie różnych elementów techniki manualowej; poznanych wcześniej sposobów artykułowania, doskonalenie aplikatury.
- Kolejne ćwiczenia pedałowe, doskonalenie poznanych wcześniej elementów techniki pedałowej.
- Gamy i pasaże na pedale.
- Zasady realizacji ozdorników.

Osiągnięcia programowe:

Co najmniej 3 utwory z różnych działów programowych.

Klasa III PSM I st.

- Doprowadzenie do swobodnego posługiwania się poznanymi wcześniej rodzajami artykulacji.
- Doprowadzenie do swobodnego posługiwania się wszystkimi elementami techniki pedałowej. Umiejętność samodzielnego opracowania aplikatury pedałowej w utworach.
- Gamy i pasaże grane na pedale.
- Pogłębianie wiedzy na temat realizacji ozdorników.
- Wiadomości o budowie organów w rozwoju historycznym.
- Ogólne zasady rejestracji utworów organowych.

Osiągnięcia programowe:

Co najmniej 4 utwory z różnych działów programowych.

KLASA IV PSM I st.

- Poszerzenie wiadomości o budowie organów w rozwoju historycznym.
- Zasady rejestracji utworów organowych.
- Uwrażliwienie ucznia na problemy stylistyczne i interpretacyjne, jakie napotka w utworach organowych.

Osiągnięcia programowe:

Co najmniej 4 utwory z różnych działów programowych.

Repertuar przesłuchań śródrocznych, egzaminu końcoworocznego dla PSM I st. – organy

Klasa I

- Utwory manualowe zawarte w zbiorze „Manualowe utwory dawnych mistrzów” red. B. Rutkowski. Łatwiejsze utwory zawarte w zbiorze. Gruntowne studium aplikatury oparte na prostych utworach Pachelbela, Dandrieu, Haendla.
- Ćwiczenia i etiudy zawarte w zbiorze „Organowe ćwiczenia pedałowe” red. J. Chwedczuk. Solowe ćwiczenia wprowadzające wybrany element techniki pedałowej, wraz ze stosowną etiudą, w której wykorzystywany jest poznany element techniki.
- Drobne formy manualowe z repertuaru romantycznego. Utwory z twórczości manualowej Wł. Żeleńskiego. M. Surzyńskiego. W miarę możliwości łatwiejsze utwory z cyklu „L’ Organiste”.
- Na koniec roku przynajmniej jedna Toccata lub Preludium J. Pachelbela, jeden łatwiejszy chorał z Orgelbüchlein J. S. Bacha, jeden utwór reprezentujący repertuar polskich tabulatur organowych.

Klasa II

- Utwory manualowe zawarte w zbiorze „Manualowe utwory dawnych mistrzów”.
- Ćwiczenia i etiudy pedałowe.
- Drobne utwory reprezentujące muzykę romantyczną.

- Przynajmniej jedna w semestrze większa forma z twórczości dawnych mistrzów (np. Preludium lub Toccata Pachelbela).
- W drugim semestrze możliwa większa forma kompozytora romantycznego.

Klasa III

- Większe formy reprezentujące muzykę dawną.
- Małe preludia i fugi J. S. Bacha.
- Chorały J. S. Bacha z Orgelbüchlein.
- Barokowe formy triowe.
- Większe utwory romantyczne.
- Utwory kompozytorów polskich.

Klasa IV

- Większe formy reprezentujące muzykę dawną – rozbudowane formy cykliczne. Małe preludia i fugi, a ponadto inne średnie formy cykliczne J. S. Bacha.
- Kolejne chorały z Orgelbüchlein J. S. Bacha lub formy chorałowe reprezentujące inne cykle.
- Barokowe formy triowe.
- Utwory romantyczne (przynajmniej jedna większa forma w semestrze reprezentująca twórczość C. Francka. F. Mendelssohna. M. Regera. L. Vierne’a, M. Surzyńskiego i innych).

B. PROPOZYCJE LITERATURY MUZYCZNEJ

1. Gamy, pasaży, ćwiczenia, etiudy

klasa I	klasa II
M. Dupré – <i>Methode d’Orgue</i> H. Keller – <i>Die Kunst des Orgelspiels</i> J. Chwedczuk – Organowe ćwiczenia pedałowe (z. I do nr 20)	Gamy durowe i molowe w obrębie jednej oktawy Trójdźwięki toniczne durowe i molowe z przewrotami w obrębie jednej oktawy

	<p>M. Dupré – <i>Methode d’Orgue</i> H. Keller – <i>Die Kunst des Orgelspiels</i> J. Chwedczuk – Organowe ćwiczenia pedałowe (z. I do końca) M. Sawa – Etiudy pedałów nr 3, 12</p>
--	---

klasa III	klasa IV
<p>Gamy i pasaże jak w klasie II, realizowane w szybszym tempie F. Peeters – <i>Ars Organi</i> (t. III) J. Chwedczuk – Organowe ćwiczenia pedałowe M. Sawa – Etiudy pedałów nr 2, 4, 7, 8</p>	<p>Gamy i pasaże jak w klasie III Gamy durowe i molowe oktawami. H. Klotz – <i>15 Pedalstudien</i> M. Sawa – Etiudy pedałów nr 1, 10, 5</p>

2. Utwory dawnych mistrzów

klasa I	klasa II
<p>utwory manualowe red. B. Rutkowski – <i>Manualowe utwory dawnych mistrzów</i></p>	<p>utwory manualowe G. Frescobaldi – <i>Partita sopra la folia</i> (t. II nr 21) red. B. Rutkowski – <i>Manualowe utwory dawnych mistrzów</i> utwory z pedałem J. Pachelbel – Toccata e-moll nr 3 G. Frescobaldi – <i>Toccata chromatica</i> – <i>Ricercare</i> – <i>Capriccio pastorale</i> D. Zipoli – <i>Pastorale</i></p>

klasa III	klasa IV
<p>utwory manualowe</p> <p>red. B. Rutkowski – <i>Manualowe utwory dawnych mistrzów</i></p> <p>utwory z pedałem</p> <p>G. Frescobaldi – Toccata G-dur nr 2 (t. II)</p> <p>J. Froberger – Toccata</p>	<p>utwory manualowe</p> <p>J. S. Bach – manualowe opracowania chorałowe</p> <p>L. C. Daquin – <i>Noël nr 8, 4, 5</i></p> <p>J. A. Guillain – <i>Pieces d’Orgue</i> (manualowe fragmenty)</p> <p>L. N. Clérambault – <i>Suity nr 1, 2, 3</i> (manualowe fragmenty)</p> <p>utwory z pedałem</p> <p>G. Frescobaldi – Toccata F-dur nr 4 (t. II)</p> <p>J. Pachelbel - Ciacona f-moll</p> <p>– Preludium, fuga i ciacona d-moll</p>

3. Formy triowe, sonaty

klasa I	klasa II
	Mieczysław Surzyński – tria organowe zawarte w zbiorze <i>Utwory wybrane</i> .

klasa III	klasa IV
<p>Mieczysław Surzyński – tria organowe zawarte w zbiorze <i>Utwory wybrane</i>.</p> <p>J. S. Bach – środkowe części Sonat triowych</p>	<p>J. S. Bach – Środkowe części Sonat triowych. W miarę możliwości wybrana z części skrajnych.</p>

4. Opracowania chorałowe

klasa I	klasa II
red. B. Rutkowski – Manuałowe opracowania chorałowe ze zbioru <i>Manuałowe utwory dawnych mistrzów</i>	red. B. Rutkowski – Manuałowe opracowania chorałowe ze zbioru <i>Manuałowe utwory dawnych mistrzów</i> J. S. Bach – Chorały nr 5, 30, 31 D. Buxtehude – Chorał nr 12
klasa III	klasa IV
J. S. Bach – Chorały (z głosem solowym): nr 11, 17, 27 – Chorały: nr 1, 12, 13, 16, 21, 22, 33, 54, 55 D. Buxtehude – Chorały: nr 7, 8, 10, 11, 14,	J. S. Bach – Chorały (z głosem solowym i ozdobnikami): nr 10, 24, 26, 42, 45, 51 – Chorały: nr 1, 12, 13, 16, 21, 22, 33, 54, 55 D. Buxtehude – Chorały: nr 3, 9, 20

5. Utwory J. S. Bacha

klasa I	klasa II
red. B. Rutkowski – Manuałowe opracowania chorałowe ze zbioru <i>Manuałowe utwory dawnych mistrzów</i>	Małe preludia i fugi BWV 553-560
klasa III	klasa IV
Małe preludia i fugi BWV 553-560 Fuga h-moll BWV 579	Małe preludia i fugi BWV 553-560 Preludium a-moll BWV 569 Preludium G-dur BWV 568 Fuga h-moll BWV 579 Fuga g-moll BWV 578

6. Utwory kompozytorów romantycznych

klasa I	klasa II
W. Żeleński – 25 preludiów na organy lub fisharmonię nr. 1, 4, 9.	W. Żeleński – 25 preludiów na organy lub fisharmonię nr. 5, 7, 11, 17. L. Vierne – 24 <i>pieces libre</i> (łatwiejsze) C. Franck – L' Organiste – wybrane miniatury
klasa III	klasa IV
W. Żeleński – 25 preludiów na organy lub fisharmonię nr. 5, 7, 11, 17. L. Vierne – 24 <i>pieces libre</i> (łatwiejsze) S. Karg-Elert – 13 <i>preludiów</i> (Min. org. nr 13) C. Franck – L' Organiste – wybrane miniatury	W. Żeleński – 25 preludiów na organy lub fisharmonię nr. 5, 7, 11, 17. L. Vierne – 24 <i>pieces libre</i> (łatwiejsze) J. Brahms – Chorały nr 2, 5, 6, 7, 8 C. Franck – <i>Cantabile</i> (Min. org. nr 7)

7. Utwory kompozytorów polskich

klasa I	klasa II
red. J. Gołosa – <i>Z polskiej muzyki organowej XVI w.</i> (najłatwiejsze preambuła) red. J. Grubich – <i>Dawna polska muzyka organowa</i> Anonim – <i>Cantio polonica</i> W. Żeleński – Preludia A. Chlondowski - Preludia	red. J. Gołosa – <i>Z polskiej muzyki organowej XVI w.</i> (łatwiejsze preambuła) red. J. Grubich – <i>Dawna polska muzyka organowa</i> Mikołaj z Krakowa – Preambulum in F Utwory z Warszawskiej Tabulatury Organowej XVII w. – <i>Preludium na Sanctus</i> (12) – <i>Preludium</i> (15) – <i>Canzona primi toni</i> (50) – <i>Capriccio i proportia</i> (47) S. Moniuszko – Dwa preludia A. Freyer – Dwa chorały

klasa III	klasa IV
<p>red. J. Gołosa – <i>Z polskiej muzyki organowej XVI w.</i> J. Sowa – <i>Salve Regina</i> red. J. Grubich – <i>Dawna polska muzyka organowa</i> Utwory z warszawskiej tabulatury organowej XVII w. – <i>Canzona primi toni (43)</i> – <i>Canzona primi toni (48)</i> – <i>Fuga (13)</i> M. Surzyński – <i>Elegia</i></p>	<p>red. J. Grubich – <i>Dawna polska muzyka organowa</i> D. Cato – <i>Fantazja</i> – <i>Fuga</i> Utwory z Warszawskiej Tabulatury Organowej XVII w. – <i>Toccata tertio toni (56)</i> – <i>Toccata tertio toni (20)</i> – <i>Preludium primi toni (1)</i> Anonim – <i>Parafraza psalmu XLIII</i> M. Surzyński – <i>Chanson triste</i> T. Machl – <i>Etiuda 5</i></p>

C. KRYTERIA OCENIANIA:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń spełniający wymagania na ocenę bardzo dobrą, wyróżniający się indywidualnością artystyczną, realizujący program klas wyższych, osiągający sukcesy na konkursach i przesłuchaniach regionalnych lub ogólnopolskich.

Ocena bardzo dobra

- swobodny aparat gry – biegłość, elastyczność, koordynacja (w stosunku do lat nauki gry),
- bogaty zasób środków techniki instrumentalnej,
- bardzo dobra realizacja programu (w tym prawidłowe odczytanie tekstu, opanowanie utworów),
- muzykalność: frazowanie, wyrazowość i przejrzystość gry,
- systematyczna, w dużym stopniu samodzielna praca, w której słyhać świadome wykorzystanie wiedzy z innych przedmiotów,
- czytanie a' vista: bezproblemowe.

Ocena dobra

- aparat gry bez większych usterek,
- dobre przygotowanie techniczne,
- prawidłowe odczytanie tekstu, ale realizacja programu nieco wydłużona w czasie,
- dobre frazowanie i wyrazowość utworów, wrażliwość na wydobywanie dźwięku itp.,
- niezbyt systematyczna praca, nie w pełni samodzielna,
- czytanie a' vista: ogólnie prawidłowe.

Ocena dostateczna

- usterki aparatu mimo korekty,
- słaby rozwój techniki gry, tak manualowej, jak pedałowej,
- ograniczona wrażliwość na wydobywanie dźwięku,
- tekst odczytany z licznymi błędami,
- dużo przypadkowości i chaosu w grze, notoryczne kłopoty z opanowaniem tremy,
- realizacja programu nauczania poniżej minimum,
- brak pracy domowej ucznia lub jej niestaranność,
- czytanie a' vista: z pewnymi problemami.

Ocena dopuszczająca

- poważne mankamenty aparatu mimo korekty, utrudniające dalszy rozwój, problemy ruchowe,

- brak wrażliwości wydobywania dźwięku,
- źle odczytany tekst,
- gra chaotyczna, „brzydka”,
- brak pracy domowej ucznia, skutkujące niezrealizowaniem programu,
- czytanie a' vista: z dużymi problemami.

Ocena niedostateczna

- otrzymuje uczeń, który nie rokuje nadziei na dalszy rozwój i nie spełnia wymagań edukacyjnych.

V. KOMENTARZ DO REALIZACJI PROGRAMU

Program nauczania przedmiotu głównego organy został skonstruowany zgodnie z zasadą kontynuacji procesu nauczania. Zgodnie z nią cały proces nauczania wymaga ciągłego utrwalania i powtarzania posiadanych umiejętności, ich doskonalenia, poszerzania i wzbogacania o nowe elementy.

Uczniowi należy zapewnić warunki niezbędne do realizacji programu nauczania. Sala, w której odbywają się zajęcia powinna spełniać określone warunki niezbędne do efektywnej pracy. Akustyka sali powinna być dobra, bez dużego pogłosu, by nie uniemożliwiać pracy nad właściwą rejestracją utworów. Należy zadbać o właściwe oświetlenie i wentylację klasy. Sala powinna być wyposażona w sprawny instrument, wolny od usterek i nastrojony. Salę należy wykorzystywać wyłącznie na lekcje oraz ćwiczenia na organach, aby w ten sposób zapewnić uczniom odpowiednią ilość godzin na pracę pozalekcyjną. W Sali organowej winna być również szafka na obuwie organowe uczniów

Wskazane jest, aby w sali znajdowała się podręczna biblioteka nutowa i metodyczna, a także metronom. Nauczyciel powinien również mieć możliwość korzystania ze sprzętu do nagrywania i odtwarzania. Ważną rolę w procesie nauczania odgrywa biblioteka szkolna, zaopatrzona w podstawowe pozycje repertuarowe zawarte w programie nauczania, pozycje metodyczne, ewentualnie nagrania z zakresu literatury organowej. W przypadku braku fonoteki nauczyciel powinien zapewnić uczniowi możliwość wspólnego słuchania nagrań ucznia oraz innych pianistów i analizowania ich, co stanowi niezbędny czynnik rozwoju świadomości muzycznej.